

Szeptember 12. Mária nevenapja

Mária nevenapja (festum nominis Beatae Mariae Virginis) külön helyi ünnepként az újkorban bukkan föl, de csak Bécs fölmentése (1683. szept. 12.) után, Szent XI. Ince pápa intézkedésére válik egyetemessé az Egyházban. Mint ismeretes, a győzelmet hamarosan követte hazánk felszabadítása is, amelyet a barokk Regnum Marianum szintén Mária közbenjárásnak tulajdonított.

A kultuszt Közép-Európában főleg a passauai Mariahilf-kegykép tisztelete hatalmas erővel ihleti. Erre itt csak röviden, a legszükségesebb tudnivalókra emlékeztetve utalunk, bővebb tárgyalásra, kifejtésre a búcsújárásról tervezett munkánkban kerül sor. Tudjuk, hogy Bécs ostroma alatt Lipót és udvara Passauba menekült, és itt könyörgött a kapucinus Mariahilf-kolostor kegyképe előtt a szabadulásért. Amikor ez bekövetkezett, a kegykép a győzelem napjának is szakrális szimbólumává lett és villámgyorsan elterjedt. A XVIII. században hazánkba települő németek, de a magyar kamarai telepítések is szívesen választják az új templomok, kápolnák titulusaül Mária nevét, és legtöbbször éppen a Mariahilf-kegykép másolatát, művészi átköltéseit helyezik oltárukra. A század pestisjárványai alatt is jelesnek, fogatosnak érzik a segítségét.

A jámbor kordivatból természetesen a törzsökös magyarság sem marad ki, és – nyilván főpásztori sugallatra is – újjáépült, vagy egészen új templomaink szép számmal helyezik magukat Mária nevének oltalmába. A kultusz azonban német, illetőleg németes jellegét máig megőrizte. A gyakorlat különben tükrözi a Tridentinum után bontakozó barokk jámborság dinasztikus vonásait: a Regnum Marianum hazai és a Mariahilf birodalmi képzetköre egymást mintegy kiegészíti.

Hercegfalva (újabban Mezőfalva) német eredetű faluban élt még századunk első évtizedeiben is egy pasztorációs célzatú szokás, amelyet valamelyik cisztercita plébános kezdeményezhetett.

Az ünnepre az öregek minden évben öt legényt és öt lányt jelöltek ki, akik jámborságukkal, tisztes viselkedésükkel, egyúttal magyar nyelvkészségükkel kiváltak. Ezek az ünnepen meggyóntak, megáldoztak, délután pedig a templomi ünnepség keretében a pap valamennyit olvasóval ajándékozta meg, két legénynek és két lánynak pedig beszéd keretében még külön gyűrűt, pénzüsszeget, illetőleg fátyolt, menyasszonyi koszorút nyújtott át.

Kunsziget öregjeitől hallottuk: ha ezen a napon szép az idő, akkor a vénasszonyok nyara hosszú és derűs lesz.

Mária nevenapjának hagyományképző hatása régi Mária-ünnepeinkhez képest igen csekély. Ennek oka nyilván Kisasszony közelsége, továbbá a bontakozó jozefinista pasztoráció, amely újabb népi, népszerű kezdeményeknek már nem kedvezett. Annál jelentősebb azonban a kultusz patrocíniumképző és ikonográfiai befolyása.

A név tiszteletére szentelt templomok, kápolnák révén, meg a névnapjukat ünneplő asszonyok, lányok felköszöntésével mégis számontartott nappá vált.

Magának Mária nevének tisztelete már a középkori szómisztikában virágzik.

Temesvári Pelbárt szerint: Szűz Mária nevének öt betűje jelenti azt az öt igen nagy jótéteményt, amellyel elárasztja a földet. Először az M betű (mater misericordiae et mediatrix) azt jelenti, hogy ő az irgalmasság anyja, s a világ szószólója! Bernát azt mondja: Van-e olyan nyomorúság, melyet az irgalmasság anyja el nem tüntetne!? Másodszor az A betű (advocata) jelenti, hogy ő az emberi nem szószólója, s azért ő mindenkiért közbenjár az Úrnál. Ezért éneklí az egyház: Azért szószólónk, fordítsd reánk irgalmas szemeidet! Harmadszor az R betű (reparatrix ruinae) azt jelenti, hogy ő mind az angyali, mind pedig az emberi romlás helyreállítója. Ezért mondja Bernát: Ő az a Szűz, aki az egész világ megjavításának munkájában résztvett, s aki kieszközölte mindnyájunk üdvösségét. És később: Boldogságos Szent Szűz, csakis te általad telt meg az ég, vált üressé a pokol, te építetted fel Jeruzsálem romjait, s te adtad vissza a várakozó szerencsétleneknek az elveszett életet. Negyedszer az I (illuminatrix) jelentése az, hogy az egész egyháznak s a világnak a megvilágosítója. Mária nevét úgy magyarázzák: Megvilágosító. Mert amint a nap megvilágosít minden csillagot, így Mária kegyelmének és dicsőségének fényével megvilágosít minden szentet, angyalt, s az egész egyházat. Ötödször az A betű (auxiliatrix) jelentése az, hogy ő minden szükségben a nyomorúság segítője. Ezért mondja Origines egy beszédjében: Tudom, úgymond, ha a boldogságos Szűznél jámborul kopogtatunk, szükségünkben nem hagy magunkra, mivel könyörületes és malaszttal van tele. Ezért nem tudja megállni, hogy ne könyörüljön meg azon, aki segítségül hívja az ő nevét.

Ismeretes, hogy a középkor híres, misztikus természetrajza, a Physiologus többek között a

drágaköveknek is titokzatos-szimbolikus jelentőséget, erőt tulajdonít. Az Érsekújvári-kódex Mária nevének betűit ezekkel értelmezi: Istenben tisztöletös atyámfiai, akarom, hogy tudjátok, mert asszonyunknak neve öt diáki bötüket vallanak, kikön példáztatnak öt drágaköveknek tulajdonsági.

Első bötü azért asszonyunknak nevében az M, kin példáztatik az nömös és drágalátos margaréta nevő kű. Ez kűnek kegyig ilyen tulajdonsága vagyon, hogy az mely ember ötet nála viseli, félelmes helyön ötet bátorságossá teszi. Ezenképpen asszonyunk Szűz Mária az ő szolgálának és szolgálóleányainak szívüket minden gonosz félelemben megbátorítja. Erről éneklí anyaszentegyház: az te oltalmad alá folyamunk óh édes Mária, az mi könyörgésünket szükségünkben meg ne utáljad, de mindön veszödelemtül és gonosz félelömtül oltalmaz meg minket dicsőséges szűz.

És mindenkoron áldott másod bötü meges asszonyunknak nevében az A, kin példáztatik az nömös és drágalátos Adamas nevő kű. Ez kűnek es ilyentén tulajdonsága vagyon, hogy az mely ember ötet viseli, öszve-háborodott embörök között könnyen békességet szörözhet. Ez kinek erejét és tulajdonságát asszonyunk Mária es vallja, mert ő Isten között és emberek között, kik öszveháborodtanak vala, békességet szörze. Mert Istennek haragja senki által meg nem engeszteltetik, emböri nemzethez, hanem csak őáltala.

Méltán mondá azért őróla az bölcş egy könyvének negyvennegyedik részében, az háborúságnak idején megengesztelő lön harmad bötü az édes Máriának nevében az R, kin példáztatik az nömös és drágalátos rubinus nevő kű. Ez kűnek es ilyentén tulajdonsága vagyon, hogy ő igen fényös és setétségeket világosságra változtat. Ez kűnek es jószágát és tulajdonságát vallja asszonyunk Mária, mert ő az szűz, kinek szent élete megvilágosítá mind mennyet és mind földet, mint anyaszentegyház éneklí.

Negyed bötü az Krisztusnak édesanyjának nevében az I, kin példáztatik az nömös és drágalátos iaspis nevő kű. Ez kűnek es ilyentén tulajdonsága vagyon, hogy az mely ember ötet nála viseli, az ellenségök között ötet bátorságossá teszi. Ezenképpen asszonyunk Szűz Mária es az ő híveit ördögök ellen megbátorítja, mert ő rettenetös ördögöknél, mint az jól megszörzött seregöknek orozatja az ellenségöknél.

Ötöd és utolsó bötü az Istennek anyjának nevében az A. Ezön kedég példáztatik az allektorius nevő nömös kű, és drágalátos kű. Ez kűnek es ilyetén tulajdonsága vagyon, hogy az ötet viselőket nagy tisztösségre emeli föl. Ez kűnek es erejét és tulajdonságát vallja asszonyunk

Szeptember 12. Mária nevenapja

Írta: Benedek Csaba

2012. szeptember 12. szerda, 00:00 - Módosítás: 2020. április 06. hétfő, 12:52

Szűz Mária, mert ő az ő ájtatosit jövődőbe az mennyei tisztósségre emeli fel.

Ime azért Krisztusunk jegyősi: megtetszik, mert ez őt nőmős köveknek tulajdonságít vallja az édes Szűz Mária. Ha kegyiglen ez őt köveknek első bötűit egymástul elszeditők és őszverakjátok, Mária leszön benne.

A magasztalásnak leegyszerűsödött ponyvairodalmi kicsendülése:

Mária drága neve,
Aranyos őt betűje
Nyíljon ki a szívünkbe'
Lelkünk üdvösségére.

Mária édes neve.
Angyalok lépesméze,
Szűzek gyönyörűsége,
Bűnösöknek reménye...

Forrás: [B´lint S´ndor ÜNNEPI KALENDÁRIUM II. Szent Istv´n T´rsulat, Budapest, 1977. 272-276.](#)